

# BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics  
"les quatre barres"



NÚM 59 ANY 1996



EMILI MOLINER 30 ANYS A SUÈCIA



## BUTLLETÍ

de l'associació Cultural Catalana als Països Nòrdics

LES QUATRE BARRES

fundada el 4 de febrer del 1978

Publicació (Tidskrift):	ISSN 0349-6120
Editor (Utgivare):	LES QUATRE BARRES Box 239 S-101 24 STOCKHOLM SUECIA
Editor responsable (Ansv. utgivare):	Jordi Marimon, Tel/Fax +46 8 531 779 81
Disseny (Lay-out):	Annika Ehnwall, Tel/Fax +46 8 82 93 18
Impressió (Tryckeri):	J B Grafiska AB, Stockholm
Quota socis de Les Quatre Barres:	100 corones, quota familiar 185 corones
Medlemsavgift Les Quatre Barres:	100 kronor, familj 185 kronor
Postgiro:	97 09 16 - 3

### SUMARI núm 59 any 1996

Editorial	3
Emili Moliner 30 anys a Suècia	4
Informe des de Gävle	7
D' "Els Xiquets de Valls" Al Fet Castellèr	10
El primer català a Suècia ?	12
Reconstrucció del Liceu	14
FIEC (Federació Internacional d'Entitats Catalanes)	17
L'AVUI i el nostre Full d'Informació:	19
Completament fora de lloc:	20
Atacs contra Catalunya	20
Revista "Raíces"	20

Fotos: Portada i pàgina 6: A. Liljefors. Pàgina 4 i 5: Moliner.  
Pàgina 8 i 9: J. Bota. Pàgina 11: Fèlix Miró. Pàgina 14: Bofill.

## EDITORIAL

### Benvolguts socis i amics:

Després de tres anys El Butlletí torna a sortir. No sabem amb quina periodicitat que ho farem perquè això depèn dels recursos i dels redactors que estiguin disposats a contribuir-hi.

Publicar el Butlletí és una mostra que Les Quatre Barres segueix la seva tasca. El Full d'Informació anirà sortint durant l'any amb els propòsits que per Nadal surti el Butlletí. Un altre motiu que ens ha encoratjat a ressuscitar-lo han estat altres compatriotes fora de Suècia que en les trobades de tota mena sempre ens pregunten pel Butlletí.

L'Associació ha pres part activa en la fundació de la FIEC (Federació Internacional d'Entitats Catalanes). Aquesta Federació és completament independent dels òrgans oficials i té la intenció de potenciar i coordinar la presència catalana al món. Serà sens dubte un òrgan de pressió vers els polítics catalans perquè reconeixin la tasca que els catalans de fora, d'una manera altruista fan per la cultura i llengua catalana a l'exterior.

### Bon Nadal i Felicitat Any Nou a tothom!

Jordi Marimon

# EMILI MOLINER 30 ANYS A SUÈCIA

per Jordi Marimon

El nostre amic i soci, l'artista Emili Moliner, ha exposat al Museu de Sigtuna una col·lecció retrospectiva de la seva obra titulada "Emili Moliner 30 år i Sverige".

De bones a primeres diré que jo no soc cap crític d'art, però l'art no s'ha de valorar tan sols segons pel que diuen els crítics, que són molt subjectius. L'art l'ha de valorar cada persona segons la sensació que l'obra que està contemplant li transmet. És doncs des de aquest punt de sortida que jo, modestament, em veig capaç de plasmar la meua subjectiva impressió de l'obra d'Emili Moliner en aquest article. I que consti que he dit article i no crítica.

Hi ha artistes que pinten imatges plàstiques concretes, paisatges, natura morta, retrats, que segons la forma i tècnica de com ho expressen direm que son pintors naïfs, expressionistes, impressionistes, surrealistes o bé figuratius, etc. Ili ha els pintors abstractes que inventant-se el que pinten, a les seves obres hi manca la realitat visual.

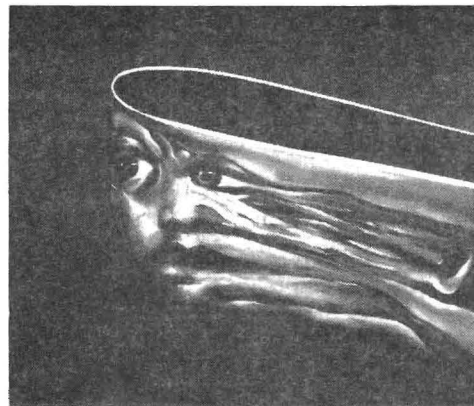
El que l'Emili Moliner transmet amb el seu art és una barreja de quasi tot, però que res és invent. Ell transmet la visió interna del seus sentiments plens d'imatges vives de la vida quotidiana de la nostra societat. Es pot dir que tot cercla, d'una manera pessimista, sobre els vicis i circumstàncies cruels de la vida que irreversiblement condueixen prematurament a la mort. El que un amic hagi mort degut als efectes del tabac, o que tanta gent es desfiguri



i mori degut a l'alcohol, a les drogues o a les guerres és el que turmenta l'Emili que sent la necessitat d'expressar-ho amb la seva obra.

L'Emili és artista pintor, el seu neguit és primer de tot el de pintar quadres i ell pinta expressant els seus sentiments

d'una manera tant lliure que no ha pensat mai en la comercialització del seu art. Aquesta manera de fer, pensar i pintar, representa per a un artista que ha pujat una família de sis fills que s'han de mantenir i educar, una limitació que l'encadena. Aquesta situació el va portar durant 22 anys a treballar als estudis de la televisió sueca pintant decorats i murals. Als anys 80 es va establir per a ell mateix pintant murals a restaurants, hotels, escoles, etc. Durant aquesta època pintava el que el client li demanava, perquè com ell diu, "*...les pintures murals s'han d'adaptar al seu ambient. Qui vol pintures amb esquelets i monstres allà on la gent prendrà fresses i beurà vi blanc?*". Com a empleat a la televisió l'horari de treball era el d'oficina. Allà pintava el que era convenient fer segons els programes de la televisió i peces de teatre, com per exemple, del mateix Ingmar Bergman. Les idees que el turmentaven i



que eren el seu brollador d'expressió no quedaven apagades pel fet de ser pintor amb horari d'oficina. Per sentir-se satisfet havia de desfogar el seu esperit d'artista creatiu plasmant sobre els seus quadres les visions que el capficaven pintant als vespres i caps de setmana. Es a dir que en el decurs de més d'una trentena d'anys ha produït una obra immensa. És doncs una selecció del treball perseverant, retrospectiu i alhora altruïsta de tots aquest anys el que s'ha pogut contemplar recentment a Sigtuna.

Al primer cop d'ull els quadres poden semblar extravagants i grotescos i prou. Els colors vermell i blau, a vegades blaufosc en fons groc i vermell, que són els colors en que l'Emili treballa més, fa que les figures allà pintades s'observin sense tenir temps a reaccionar. Però aviat es veu que al darrera hi ha un talent que sap transmetre la visió caòtica que les inspira i li dona les pinzellades amb la delicadesa escaient. Una característica a tenir en compte, és la gran dimensió física dels seus quadres. Per exemple, el quadre amb signatura del 1973, "Principio del paseillo" te tres metres de llarg per un i mig d'alçada. Un quadre ple de detalls de la "Fiesta Nacional" que com més el contemples més detalls hi descobreixes, com els ulls plens de tristor del toro mirant el contem-





plador. Al pintar en grans dimensions, dificulta naturalment, que els quadres puguin ser exposats d'una manera fàcil i accessible. Això és un factor determinant del per què l'art d'en Moliner no sigui conegut tal com cal. La seva darrera exposició, abans d'aquesta, va ésser al 1981 al National Museum and Art Galleri a Gaborone, a Botswana. L'obra "Les quatre estacions" la componen un conjunt de quatre quadres de tres per dos metres cada un. No són quadres que es puguin penjar al menjador de casa precisament.

Que l'obra d'en Emili Moliner més tard o més d'hora tindrà el reconeixement que li pertoca no ha d'aver-hi dubtes. Ja a l'any 1970 la periodista Ellie Olin s'expressava de la

següent manera ... "porta en Goya a la sang, en Velázquez a la mà i Picasso de padri".

Els que vam visitar l'exposició i contemplar les 62 obres exposades ningú en va sortir indiferent. L'exposició va impressionar! Una noia s'expressava així al llibre de visita... "Per què no es pot ser feliç alhora que un està destruint la seva vida? Sembla que això et provoca uns sentiments de lluita i caòtics dintre teu. Tu ho soluciones pintant tots els sentiments contradictoris i viciosos. Ho has aconseguit. Però jo no m'he mogut per aquí sense afectar-me. Ni tampoc cap altre, crec." ○

## INFORME DES DE GÄVLE

per Jordi Bota

### L'ANY 1996

Aquest any s'ha caracteritzat per una influència molt catalana a Gävle i en la seva regió.

Al febrer una delegació d'aquesta regió va ser a Catalunya per trobar la forma de col·laborar en diferents programes que la Comunitat Europea ajuda a patrocinar. Al mes d'octubre passat, una delegació catalana va estar a Gävle per aprovar uns treballs en conjunt d'àmbit regional. A principis d'aquest desembre, una segona delegació sueca va firmar a Barcelona els convenis proposats anteriorment i va participar en la reunió de regions que es va celebrar allà. També hi ha hagut una sèrie de contactes educatius entre les dues regions amb intercanvis de mestres i alumnes de diferents escoles. Alumnes de Girona i Mataró han estat uns dies a Gävle i viceversa.

Durant els quatre últims anys, un grup d'alumnes i un mestre de l'escola d'art de Gävle han estat diverses vegades a L'Alt Empordà, on han passat dues setmanes. En les seves estades a Catalunya, visiten museus i llocs artístics, i també passen uns dies a Barcelona. Un punt a destacar en el panorama artístic és el viatge que es va fer al mes de febrer.

En aquest viatge el departament de cultura de Gävleborgs län (que així es diu aquesta regió) va decidir que a partir d'aquest any i en el mes d'octubre es premiés a dos artistes de la regió amb una beca per passar tot el mes en l'estudi de la Fundació "Rodríguez Amat" de Les Olives al Baix Empordà. En la beca s'inclouen els costos del viatge, allotjament, manutenció i possibles desplaçaments per Catalunya. Aquest any van ser guardonades les pintores Irene Trotzig i Lena Sjöberg. L'escriptor Jakob Wegelius també es va afegir pel seu compte perquè volia gaudir de la tranquil·litat de l'Empordà.

### DIES DE FESTA CATALANA A GÄVLE

El toc més sonat però va ser entre el 18 i 21 de juliol, que coincidia amb el final de les festes de la ciutat de Gävle. Durant aquests dies es va celebrar "dies de festa catalana". Mesos abans s'havia estat en contacte amb l'Associació de Geganters de Sant Cugat Del Vallès, que havia mostrat la voluntat de viatjar a Suècia. També es va contractar una colla de trabucaires i un grup de música popular mallorquina anomenat "Nou Romancer". A més es va fer coincidir l'actuació de la coral de l'escola de música de Berga, que estava fent una gira per Suècia precisament en aquells dies.





Les festes de Gävle commemoraven el 550è aniversari de la fundació d'aquesta ciutat bàltica i van durar els tres mesos d'estiu. Durant tot aquest temps ca haver-hi instal·lat un gran pavelló en l'avinguda de la ciutat, on s'exhibien una sèrie d'indústries i organitzacions de la regió. Entre el 6 i el 21 de juliol es va instal·lar un estand dedicat a Catalunya on es podia degustar un embotit de la casa Sala de Castellfollit de la Roca, cervesa Sant Miquel i diferents vins del país. També de forma audiovisual es presentava Catalunya. A la disposició del públic hi havia tot tipus de material cedit pel representant del CPTC a Escandinàvia.

L'estand era bàsicament una barra de bar decorat amb símbols catalans i motius del Bergadà. Mes de vint mil persones el van visitar.

La gran atracció va començar el dia 18 quan els geganters i trabucaires

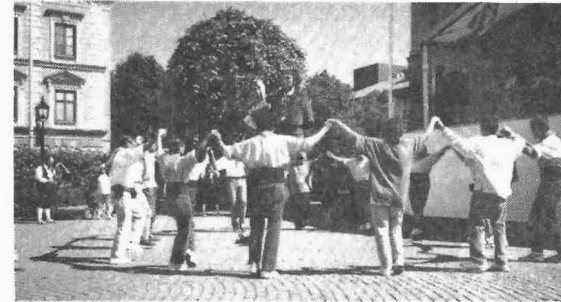
van fer la seva cercavila, que va despertar un gran interès entre els espectadors (fins i tot van espantar alguna gent i animals).

El grup de gegants va entusiasmar sobretot als més petits doncs els van deixar ficar-se dins els "ninots" i fins i tot els van ajudar a aixecar-los, fent-los també protagonistes de la festa. Els gegants ballaven al compàs de la música dels grallers i van aconseguir animar al públic fent-los ballar. Els trabucaires van disparar els pistons del seus trabucs en tres punts prèviament decidits del recorregut. I potser massa carregats pe pólvora!



El soroll va esfereir els habitants (i les bestioles de tota mena) de la tranquil·la ciutat sueca. El dia següent, divendres, els trabucaires van provocar el bloqueig de la centralita telefònica de la policia local durant mitja hora!. Principalment les queixes provenien de la gent gran, que

no està acostumada a aquesta disbauxa. Malauradament van aconseguir que la policia, per evitar-se més problemes, "recomanés" als trabucaires no disparar els dies següents. Com anècdota la d'un senyor que va cursar una denuncia perquè la seva "gosseta" de nou anys havia tingut un atac de cor de l'espant. Encara ara, després de mes de quatre mesos, la "gosseta" es troba en tractament psicològic per superar l'ensurt.



El diumenge a les sis de la tarda estava programat acabar tota aquells dies de festes de la ciutat de Gävle amb uns focs artificials a la plaça major de la ciutat, el que consistia en fer una mascleta valenciana. Els trabucaires van fer la entrada. En mitja hora van cremar la pólvora que no havien pogut cremar en tres dies. Van fer tot el repertori que havien previst durant tota aquella setmana. El soroll va ser espantós però la gent ja estava assabentada del que es faria i els van aplaudir molt.

Després de cada recorregut s'instal·

laven a un costat del gran escenari que s'havia muntat a la plaça des d'on participaven amb la resta d'actuacions. Allà durant tres dies el grup mallorquí "Nou Romancer" va presentar amb les seves cançons folklòriques de les illes una nova forma d'entendre la cultura del paradís turístic ja conegut pels suecs.

A la coral de l'escola de música de Berga se li havia preparat una petita gira per Suècia, però finalment es va estendre també a ciutats d'Alemanya i Dinamarca amb les quals Berga té relació. Aquestes ciutats ja coneixen la qualitat de la coral i no van poder resistir la temptació de convidar-la sabent que passava prop d'elles.

Van arribar a Suècia pel sud i van començar la seva gira a la ciutat de Halmstad, les següents actuacions es van fer durant dos dies a les ciutats de Sandviken i Gävle. A continuació van dirigir-se a Stockholm i actuaren a Högsby, ciutat agermanada amb Berga. Allà van fer varis concerts abans de marxar cap a Dinamarca i fer l'última actuació del recorregut.

Els habitants de Gävle ja comencen a saber que es Catalunya després d'haver tingut l'experiència de més de cent catalans actuant a la seva terra presentant-los els costums i tradicions catalans.○

# D' "ELS XIQUETS DE VALLS" AL FET CASTELLER

per Jordi Marimon

Durant molts anys "Els Xiquets de Valls" era la denominació emprada per generalitzar les construccions humanes que des de principis del segle passat són tradicionals a Catalunya. La tradició sembla que prové de l'antic i desaparegut Ball de Valencians, que aixecaven una torreta humana com un final festiu de les seves evolucions. Valls, la capital de l'Alt Camp, ha estat el bressol d'aquesta tradició que ara s'està estenent pel territori català com un fet consumat del nostre folklore que no tan sols es practica a l'Alt Camp, al Tarragonès i al Penedès (les tres comarques històricament tradicionals). Del nom denominatiu "Els Xiquets de Valls, s'ha passat al del "Fet Casteller", que ha esdevingut doncs una de les més genuïnes representacions del folklore viu català.

Eugeni d'Ors, en "Xènius", referint-se sobre els castells va dir; "aquests són els nostres toros". I pensant-hi una mica potser tenia raó.

L'afecció casteller, de vint anys ençà, ha crescut tant i les actuacions castelleres, degut al gran nombre de colles que s'han anat formant han proliferat també tant, que les cròniques de castells que es donen per les televisions i emissores de rà-

dio locals sonen gaire bé igual que les cròniques taurines que les emissores estatals donen de les "corridas de toros".

Jo no sé si en "Xènius" se l'hi va acudir fer aquesta comparança amb els toros adduint el valor que s'ha de tenir per ser casteller amb el que ha de tenir el torero a les curses de toros, o bé si se l'hi va ocorre quant en el moment de "terços amunt" i al primer toc de gralla del toc de castell, aquell só li despertava certa comparança amb les curses de toros quan es fa sonar el clarí al canvi de terços. Jo m'imagino que segurament van ser ambdues circumstàncies, a més d'una tercera, la d'experimentar i viure l'ambient a la plaça plena de gom a gom, plena d'una atmosfera d'esperit mediterrani amb sang calenta i ànim expectatiu sobre la incertesa de si el castell farà o no farà llenya. (Serà el torero enganxat pel toro o no ho serà?)

Per tradició les colles de Valls han estat capdavanteres en enlairar els castells més complexes. Això sobre tot si parlem del castells que es feien ara fa un segle i gran part d'aquest. Al canvi de segle però, va haver-hi una reculada de bastants anys que gaire be no es feien jornades castelleres. Però per la diada de Sant Fèlix, de Vilafranca, era obligat



Mentre el quatre de nou es va desmuntant apareix l'esvelta "agulla", el pilar de set...

anar en carros i tartanes des de Valls a la plaça vilafranquina per fer els castells que els vilafranquins havien contractat als vallencs. Vilafranca va contribuir d'aquesta manera que la tradició casteller es mantingués viva durant els anys de crisi. Des d'aleshores Vilafranca se l'ha denominat "la plaça més casteller" i la trobada casteller de Sant Fèlix el 30 d'agost és sens dubte, valgui la comparança per a un tennista com jo, la Wimbledon dels castells.

En una fotografia que vaig fer de

l'any 1963, en motiu de la inauguració del monument "Als Castellers" a Vilafranca, s'hi agafen totes les colles existents en aquella època plantant cada una al mateix temps i a l'acte inaugural del monument el seu pilar de cinc; eren 7 colles. Avui, més de trenta anys després n'hi ha al volt de seixanta! N'hi ha a La Jonquera i fins i tot dues a Mallorca.

El fet casteller està gaudint una esplendor mai viscuda fins ara. Els castells de nou ja no són un somni, sinó que ja fa uns anys hi ha un grup de sis colles que estan especialitzades en una o varies construccions de nou. El 1996 ha estat un any on els rècords castellers s'han anat batent de trobada en trobada. Els Castellers de Vilafranca són els que han estat més en forma, guanyant el Concurs de Tarragona i completant altres jornades memorables que s'escriuran en ploma d'or al llibre de la història casteller.

A Tarragona, els verds vilafranquins, van guanyar en pugna amb la Vella de Valls descarregant tres castells de nou. Els de Valls van quedar segons fer-ne'n dos de nou. L'emoció a la plaça de toros va ser-hi present fins el final, ja que a la darrera ronda els vallencs van intentar un cinc de nou que d'haver-lo coronat els hi hagués donat el primer premi. Aquest cinc de nou fallit a Tarragona el van intentar novament a la seva plaça del Blat, a Valls, per Santa Úrsula i aquesta vegada no tant sols el van



coronar sinó que el van descarregar. L'esclat d'alegria a la plaça va ser de deliri ja que era la primera construcció de cinc de nou que es descarregava aquest segle.

A la setmana següent, per Tots Sants, els hi tocava als de Vilafranca celebrar la seva diada. L'expectació era enorme ja que els vilafranquins intentaríen un quatre de deu! Un castell mai vist en la història castellera. A la pinya o base es necessiten 700 castellers, al segon pis, el folre 104, i al tercer, les manilles 32! Es van fer dos intents que no van ni arribar en intents. Passats els primers minuts de desencís es van refer d'ànim i van muntar un dos de nou un tres de nou i un quatre de nou amb l'agulla, que vol dir un pilar de set al mig. Aquest castell és una invenció dels de Vilafranca i no s'havia descarregat mai. A la plaça es va passar del desencís i la decepció al deliri, el somni d'un castell de deu

restà en somni però la millor diada castellera de la història feta per una sola colla ja era un fet. Una de les més genuïnes representacions del folklore viu català que parlàvem abans es confirmava a una plaça plena de gom a gom, de gent i castellers vinguts de tots els indrets de Catalunya. Era la confirmació que la tradició te el futur assegurat.

Tot just acabava d'escriure aquest article quan m'assabento que la colla Els Minyons de Terrassa, colla que per qüestions ideològiques no participa mai al Concurs de Tarragona i que a més és relativament de recent formació, uns vint anys, que han aportat nous mètodes d'entrenament i de fer que segons els ortodoxes trenquen amb la tradició castellera, acaben de descarregar el tres de nou, la torre de nou i el cinc de nou. Una gesta quasi comparable amb la dels de Vilafranca. El Fet Castellers té corda per temps!○

## EL PRIMER CATALÀ A SUÈCIA?

per Jordi Marimon

En el llibre "ANTECKNINGAR OM GOTLANDS MEDELTID" "Notes sobre l'Edat Mitja a Gotland" a les pàgines 10 i 11 es parla d'un català que potser és el primer català identificat a Suècia. Això era entre els anys 1460 i 1462.

... "Marinus de Fregeno era de família espanyola de Catalunya"... Marinus de Fregeno va ésser nomenat llegat papal als Països Nòrdics pel Papa Pius II. La seva missió era la de recaptar diners i llibres pel pontífex. Els diners els recaptava mit-

jançant la venda de butlles (cartes d'indulgència). Com a venedor de butlles va estar sotmès al pillatge i persecucions per tot arreu on anava. Un dels enemics més implacables que va tenir va ser el rei de Dinamarca, Christian I d'Oldenburg. Una vegada quan en Marinus de Fregeno estava de passada per Dinamarca el rei se li va quedar 7000 marcs amb el motiu que els necessitava per fer la guerra als enemics de l'església, els russos. Marinus de Fregeno tenia la seva seu a Lübeck, on hi guardava els tresors que anava col·leccionant. El rei Christian I de totes maneres li va donar permís a de Fregeno per vendre butlles als Països Nòrdics amb la condició que li deixés la meitat dels guanys.

Marinus de Fregeno també se les en sabia. Gran part de la col·lecció de manuscrits únics que havia recollit i que constituïen un gran tresor literari, els havia recollit a Suècia i a Noruega, de persones poc cultes tot al·legant que eren documents que provenien del saqueig de Roma per part dels gots que s'ho havien emportat com a botí i que ell ara els retornaria.

Casimir I de Polònia també el va perseguir, se li va quedà tots els diners que tenia i el va empresonar. Per altre banda un delegat del rei

Christian I de Dinamarca va aduir que de Fregeno no havia complert el pacte amb el rei de partir el guanys i li va requisar tot el patrimoni que tenia a Lübeck, inclòs la gran col·lecció de cròniques i llibres que havia recollit. Hom pensava que un recaptador papal, que anava per davant del rei en la mateixa cosa, se l'havia d'apartar i confiscar-li el que tenia per donar-ho al rei. De fet no se sap on els llibres van anar a parar.

Està comprovat que Marinus de Fregeno l'any 1461 va estar recaptant i col·leccionant cròniques, documents i cartes a Gotland, treballs que els gots havien escrit sobre escorça de bedoll i que en tota seguretat tot va anar a parar a mans del rei Christian I. L'anell de Marinus de Fregeno amb el segell papal va ser trobat a les ruïnes del monestir de Roma, a l'illa de Gotland, en temps del bisbe Göran Wallin i es pot contemplar al museu de Visby.

El destí va ésser dur per a Marinus de Fregeno, va morir a la ciutat de Roma el 1481 envoltat només de la mes completa misèria.

(Explicació lliure per Jordi Marimon segons el text en suec de les pàgines 10 i 11 d' "Anteckningar om Gotlands Medeltid" lliurades pel soci en Jaime Pomares).○



# RECONSTRUCCIÓ DEL LICEU

per Annika Ehnwall

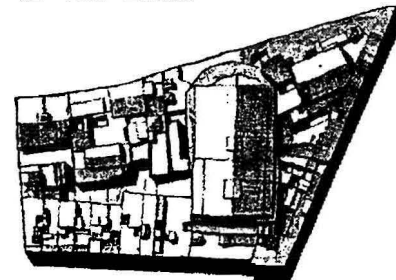
Després de l'incendi del Liceu el dia 31 de gener de 1994, no creia jo que el teatre es reconstruïria, encara que totes les autoritats ho prometien. Jo vaig informar de l'incendi al full de notícies del Club Escandinau Josep Carreras "El Contacte". Un any més tard havia canviat d'opinió i vaig escriure a "El Contacte" entre altres coses: "Crec que la reconstrucció del Liceu pot arribar a ser fantàstica, una òpera supermoderna, amb tot el que suposa d'avanços tècnics i de possibilitats, en combinació amb velles tradicions i profunds coneixements de l'art de l'òpera". Aquesta opinió meva és encara vigent i quan a la tardor del 1995 em demanaren de fer una conferència sobre la reconstrucció del Liceu, vaig acceptar i vaig prendre contacte de seguida amb el Liceu per a obtenir més informació i dades del projecte. No van trigar ni deu dies en donar-me una resposta per fax i m'arribà un sobre gruixat ple d'informació. A finals de març vaig fer la conferència programada dins la diada de Barcelona.



En el programa de la diada havien escrit el títol "El Liceu a l'actualitat i en el futur", cosa que no em satisfecia completament, ja que si un ha de descriure el Liceu ara, s'ha de remuntar també en els fets del passat i ha de parlar de la història i del principi del Liceu. Així penso fer-ho su-ara.

En aquest repàs històric començaré pel 31 de gener de 1994, dia de l'incendi de tot el teatre, llevat de la part

que toca a la Rambla. La famosa façana està encara intacta, però la resta és una àrea immensa de construcció. La sort de que quedessin restes després de l'incendi és deguda a que el Liceu estava format per diversos edificis, no fou així amb el teatre de la Fenice que cremà a principis d'enguany i no en quedà res. No sé si hi ha cap més òpera ficada dins una illota de cases. Que jo sàpiga totes les grans òperes tenen un edifici propi separat de les altres illetes de cases. Quan el Liceu estigui reconstruït no se semblarà gaire al "vell" Liceu.



Primer de tot, vull transportar-vos a l'any 1847, quan el primer Liceu estava recién construït i acabat d'inaugurar. Després de poc temps, a l'any 1861 el teatre es va incendiar però el van reconstruir aviat i es va poder inaugurar un any després.

El Liceu, com altres teatres d'òpera del món, és conegut per les seves produccions. Però a dintre seu també han passat moltes altres coses. Un fet tan conegut com l'assassinat de Gustau III a l'òpera d'Estocolm el 1792 o el tret de pistola dirigit a

Abraham Lincoln al Ford Theatre de Washington l'any 1865, és la famosa bomba que llençà al pati de butaques, l'anarquista Santiago Salvador l'any 1893. Hi va haver vint morts i cinquanta ferits. Realment es varen llençar dues bombes, però només una explotà, l'altra va caure a la falda d'una dona ja morta. Aquesta bomba es pot contemplar a un museu de Barcelona.

Realment la reconstrucció del Liceu són dos projectes completament diferents un de l'altre. Un projecte està dirigit a la gran sala i els espais reservats al públic. L'altre projecte tracta de l'escenari i les altres dependències que tenen a veure amb les altres activitats de la casa.

La gran sala es restaurarà i el seu aspecte serà el de sempre. Per raons de seguretat s'eliminaran uns tres-cents seients, però així i tot, continuarà essent un dels teatres de més cabuda del món.

També serà més fàcil l'entrada i sortida i la circulació general del públic, això degut a que la nova òpera consistirà en un sol edifici. A la planta baixa hi haurà una superfície de 1000 m<sup>2</sup> ocupats per les taquilles, un centre d'informació i una botiga amb productes relacionats amb la música i la cultura.

La segona part del projecte és més gros. El nou escenari tindrà el darrer crit de plataformes que podran



pujar i baixar i ser manipulades horitzontalment. Per poder-ho descriure s'haurien de menester imatges mòbils, cosa difícil en un butlletí. Molts de teatres tenen plataformes que es mouen verticalment, però no es corrent que en tinguin que es moguin de costat, cosa que resultarà en canvis d'escena molt fluïts.

Altres espais necessaris per a l'activitat operística, com tallers, locals d'assaig, oficines etc. es trobaran el mateix edifici.

Hi haurà un sistema de llum que farà possibles els enregistraments televisius sense haver de canviar res. També dins la sala hi haurà muntades càmeres de televisió.

El pressupost, fet amb seny català, puja a 9.764.949.600 pessetes, que fan uns 500 milions de corones.

Primer de tot es va dir que la inauguració es faria al final del 1997, just l'any del 150 aniversari de la primera inauguració, però això no serà possible degut als treballs de construcció dels fonaments que han estat més complicats del que s'havia pensat. Això es va fer evident la primavera passada quan es descobrí que el nivell de l'aigua era més alt del previst, l'antic edifici de l'òpera estava construït damunt terra, però el nou, amb la tècnica escènica moderna, requereix que es construeixi cap endins. Vet aquí el problema.

Avui el Liceu té les seves representacions al teatre Victòria. En el Palau de la Música Catalana es fan òperes concertants i de vegades s'aprofita el Palau Sant Jordi, l'estadi de Montjuïc que es construí per a les olimpíades.

L'edifici estarà situat a la mateixa illa de cases però sense l'aglomeració d'edificis d'abans. La fundació de l'òpera del Liceu ha comprat tots els edificis de la part de davant i els ha enderrocat. L'única façana que

ha quedat intacta és la de l'entrada del teatre, no destruïda per les flames gràcies a una manera especial de construir del segle XIX.

Una gran part del projecte estava ja planificada.

Ja fa molts anys que es volien comprar els edificis veïns a fi de poder reunir les activitats en un sol edifici. Durant molts anys els tallers, les oficines i fins i tot els locals d'assaig havien estat escampats per la ciutat. L'activitat havia anat creixent sense poder ampliar, no s'havia pogut trobar una solució. Com diu el proverbi: Déu escanya però no ofega, i amb la crema del Liceu el somni de poder reunir totes les activitats sota el mateix sostre, s'ha fet una realitat. ○



Dinou centres han iniciat el procés constitutiu del col·lectiu a Tolosa de Llenguadoc

## Els casals catalans al món es federen per actuar com a 'lobby'

### La FIEC vol agrupar el centenar d'entitats existents

Vicenç Relats

BARCELONA

Dinou casals catalans implantats en diversos països del món van constituir diumenge passat a Tolosa de Llenguadoc la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC), amb l'objectiu d'agrupar el centenar de centres similars organitzats a l'estranger.

La FIEC pretén potenciar i coordinar la presència catalana al món i actuar com a lobby que projecti globalment al món Catalunya i els seus trets nacionals i culturals. El procés constitutiu s'ha iniciat bàsicament a partir de casals europeus i es preveu completarlo, en un termini de tres mesos, amb la integració d'uns vuitanta casals més, bàsicament de Llatinoamèrica i Amèrica del Nord. Un cop culminat el procés, la FIEC farà la presentació oficial a Barcelona.

La nova federació -impulsada a iniciativa de la pròpia societat civil catalana a l'exterior- es proposa impulsar el naixement de casals en aquells països on no n'hi ha, tot i residir-hi catalans, així com donar a conèixer la seva situació al mateix Principat.

"La realitat dels catalans de l'exterior és totalment desconeguda a l'interior del país i associada a tòpics distorsionats vinculats a l'exili o al folklorisme quan és molt més

Ciutats del món on hi ha entitats catalanes organitzades fora dels PPCC

<b>Àfrica</b> Guinea Equatorial: Bata	<b>Amèrica del Sud</b> Argentina: Bahis Blancs, Buenos Aires, Córdoba, Mar del Plata, Mendoza, Pergamino, Rosario, Santa Fe Brasil: Santa Cruz de la Sierra, Curitiba, Porto Alegre, São Paulo Colòmbia: Bogotá, Medellín Ecuador: Guayaquil, Quito Paraguai: Asunción Perú: Cusco, Lima, Trujillo Uruguai: Montevideo Veneçuela: Caracas, Puerto de la Cruz	<b>Àustria:</b> Viena <b>Bèlgica:</b> Brussel·les <b>Dinamarca:</b> Copenhaguen <b>Espanya:</b> Burgos, Còrdova, La Cerunya, Sant Sebastià, Vitoria, Madrid, Múrcia, Las Palmas de Gran Canaria, Pamplona, Saragossa <b>França:</b> Marsella, París, Estrasburg, Tolosa, Grenoble <b>Gran Bretanya:</b> Londres <b>Holanda:</b> Amsterdam <b>Irlanda:</b> Dublín <b>Itàlia:</b> Roma <b>Luxemburg:</b> Luxemburg <b>Noruega:</b> Oslo <b>Suècia:</b> Estocolm <b>Suïssa:</b> Baden-Wellingen, Bâle, Berna, Ginebra, Lausana, Zuric, Winterthur-Schaffhausen
<b>Amèrica del Nord</b> Canadà: Quebec, Toronto, Vancouver Estats Units: Los Angeles, Miami, Houston, Nova York, Washington Mèxic: Guadaluajara, Mèxic D.F., Monterrey, Querétaro, Mérida	<b>Amèrica Central</b> Costa Rica: San José Cuba: L'Havana, Santiago de Cuba República Dominicana: Santo Domingo Guatemala: Guatemala Honduras: San Pedro Sula Puerto Rico: San Juan	<b>Àsia</b> Corea: Seul Japó: Osaka Xina: Pequín
	<b>Europa</b> Alemanya: Dreieich, Essen, Hannover, Kassel, Stuttgart, Wolfenbüttel	<b>Oceania</b> Austràlia: Townsville, Brisbane, Sydney, Melbourne

rica i plural", afirma Xavier Tudela, secretari general de la FIEC i de l'Institut de Projecció Exterior de la Cultura Catalana, amb seu a Barcelona.

"Fora dels Països Catalans viuen més de mig milió de catalans, que parlen la nostra llengua i tenen els mateixos referents, i aquest és un fet que no s'aprofita prou en tots els sentits", assegura l'udela,

convençut de la incidència que podria tenir també en aspectes comercials.

Actualment hi ha registrada presència catalana al món en un total de 124 Estats i es calcula que el nombre de catalans d'origen (nascuts a Catalunya) o de primera generació (fills de catalans nascuts als països de residència actual) que viuen fora dels Països Cata-

lans és de 525.000 persones.

Segons dades elaborades per l'empresa Catalunya en el Món, aquesta presència es concentra majoritàriament a l'Amèrica Llatina (45%), seguida de la Unió Europea -excepte Espanya- més Suïssa (26%); a Espanya excloent-ne els Països Catalans (20%); als EUA i Canadà (4%); Austràlia (1%) i a la resta del món (4%)



**19** entidades se han asociado ya a la Federación Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC), cuyo principal objetivo es agrupar a los casals catalanes existentes en todo el mundo. La FIEC ha abierto un plazo de tres meses para que cualquier entidad catalana existente se pueda integrar en esta asociación.

EL PUNT / Dimarts, 5 de novembre de 1996

### Els casals catalans s'agrupen i formen una federació internacional

■ Barcelona.— Els casals catalans existents a tot el món van quedar agrupats aquest cap de setmana en la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC), segons va anunciar ahir la nova associació. La FIEC, que va néixer amb un total de 19 entitats associades, ha obert un termini de tres mesos per tal que qualsevol entitat catalana existent arreu del món s'hi pugui integrar, i una vegada finalitzat el procés d'integració es realitzarà a Barcelona un acte de presentació pública de l'associació. La nova federació, que va quedar constituïda formalment abans d'ahir a la seu del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc, tindrà com a objectiu principal potenciar la presència catalana al món i actuar a tots els països on hi hagi un casal, centre o agrupació catalans.

Segons indica un comunicat que va fer públic la Federació Internacional d'Entitats Catalanes, la primera junta directiva de la federació, la presideix Elvira Serra, del Casal Català de Brussel·les, i la integren Joan Claret, del Casal Català de Tolosa; Josep Maria Solé, del Casal Català de Montevideo; Xavier Tudela, de l'Institut de Projectió Exterior de la Cultura Catalana, i Jaume Domènec, del Centre de Cultura Catalana del Principat d'Andorra. La FIEC agrupa, «per primera vegada a la història, els catalans que viuen fora del país», segons assegura en el comunicat la nova federació. / EFP

### Els casals catalans de l'estranger s'uneixen

Barcelona.- Els casals catalans que hi ha a tot el món han quedat agrupats en la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC), que neix amb 19 associats i ha obert un termini de tres mesos per admetre altres entitats interessades.

Diari de Girona  
Dimarts, 5 de novembre de 1996

Dinou casals catalans d'arreu del món s'han unit per primer cop en la Federació Internacional d'Entitats Catalanes (FIEC). Aquesta agrupació es presentarà aviat a Barcelona, quan s'hagi acabat el procés d'integració de totes les associacions que agrupen catalans que viuen fora del país.

EL TEMPS 18-11-96

## L'AVUI i el nostre Full d'Informació:

per Jordi Marimon

El darrer Full d'Informació va caure en mans d'en Josep M. Espinàs, que va fer seves les reflexions que s'hi exposaven i l'inspiraren, el 23 d'octubre, per fer la columna que diàriament ell te a l'AVUI.

Que el nostre modest "Full..." sigui medi d'inspiració per a un escriptor i editor de la talla d'en Josep M. Espinàs és quelcom que, encara que sigui per una vegada a la vida, ens honra.

Es un president molt lúcid. Els nostres fills, tot i sentint una identitat catalana ferma, han de viure i desenvolupar-se dintre la societat real. El temps que el soci dedica a l'associació és aquell que resta quan ja hem complert les nostres obligacions i el temps de lleure dintre la societat sueca. L'experiència dels darrers anys ens demostra que els actes que tenen més demanda són els que estan relacionats amb un àpat...

El president, que es mostra obert a totes les propostes, veu clar que el que mana és la realitat en la qual es viu. Una realitat molt diferent de la catalana. Llegeixo que, amb motiu del 550è aniversari de Gävle com a ciutat, Jordi Bota hi va fer arribar, entre altres grups catalans, els trabucaires de Sant Cugat. Imagineu-vos els trabucaires tirant trets pels carrers de la tranquil·la Gävle! La gent, desprevinguda, "es creia que la revolució havia entrat a la ciutat". La centralitat de la policia es va col·lapsar. A la cercavila següent, la policia va recomanar -no prohibir, perquè Jordi Bota havia demanat el permís per als trets- que els trabucaires anessin desarmats. L'últim dia, a una hora fixada, sí que van cremar tota la pólvora que duien.

Aquest butlletí, penso, explica molt bé que la integració en la nova societat en la qual es viu és la llei natural dels humans. La que evita la frustració i fa progressar. Encara que, com deia una dona davant l'espècie, "ja ens convé que de tant en tant ens sotraguin una mica".

*Jordi Marimon*

**A LA VORA DE...**

## Catalans a Suècia

**JOSEP M. ESPINÀS**

**E**ls catalans d'Estocolm -l'associació Les Quatre Barres- publiquen un periòdic full d'informació, i el d'aquest octubre inclou unes reflexions significatives. Després de recordar alguns fets de l'estiu, el president reconeix que les activitats que porten a terme potser s'han estancat una mica. "Des de fa uns anys, quan la foguerada de la transició va passar, també es va anar refredant aquell esperit catalanista que a tothom se li havia desportat de l'eufòria dels primers anys de l'associació, s'ha passat a un estat de passivitat que no ens fa moure gaire. [...] Voldria dir que la culpa és de tots (president, junta i socis) o de ningú. Amb el temps han passat moltes coses que ens han anat transformant. A la vida d'ara ja no necessitem trobar un caliu català. A Catalunya hi anem sovint... [...], parlem per telèfon amb familiars i amics a Catalunya en el mateix moment que ho desitgem. Mitjançant la Internet podem llegir els diaris catalans ja de bon matí. Tots estem arrelats a Suècia i ens hem tornat suecs encara que no ho reconeguem."



## Completament fora de lloc:

per Jordi Marimon

La revista "Raíces" editada per la FAES (Federación de Asociaciones Españolas en Suecia) federació que Les Quatre Barres no hi està afiliada, ha publicat al seu darrer número un article titulat Biología e Idioma signat per en Rafael Zabaleta. L'article és revisionista i tergiversat i amb intencions tendencioses referent a la llengua catalana. És un article fora de lloc per a una revista que acull associacions espanyoles i que ha de tenir cura de mantenir la bona convivència i respecte mutu de les comunitats espanyoles a Suecia. És un article que hagués estat més escament publicar-lo al desaparegut Arriba! Degut a la llargada del article i com que també la contesta oficial de Les Quatre Barres és llarga, i que esperem ens la publiquin al proper número de Raíces, no tenim la possibilitat de publicar el material en aquest Butlletí.

Tot seguit publiquem, això sí, un article d'en Ramon Bohigas i una "contesta oberta" a Raíces redactada per en Ramon Cavaller.○

## ATACS CONTRA CATALUNYA

per Ramon Bohigas

Els catalans segurament tenim molts defectes i som tan criticables com qualsevol altra gent, o potser més encara. Però, com tothom, tenim el dret a demanar que si se'ns critica, almenys sigui amb fonament. Des de fa uns anys, a l'estat Espanyol alguns polítics i diaris sense escrúpols han tornat a posar de moda els atacs gratuïts a Catalunya com una

manera com qualsevol altra de desfogar-se el mal humor. Ens sap greu veure ara que la revista castellana "Raíces", publicada a Suècia per la FAES-SRFS, s'apunta a aquestes campanyes.

En una col·laboració titulada "Biología e Idioma", firmada per Rafael Zabaleta i publicada a la quarta pà-

gina de la revista, - el primer article després del sumari i l'editorial - , aquest senyor, després d'atacar el nacionalisme català i de parlar de mites com ara "l'obligació de parlar català" i la proscripció del castellà" a Catalunya, es despenja dient que els Decrets de Nova Planta de 1716 no van afectar gens a la llengua catalana perquè ja "estava en crisi". És a dir, com si els catalans ens haguéssim començat a cansar de la nostra llengua i en necessitéssim una altra.

Aquest raonament de la situació de "crisi" el desenvolupa a partir de les teories darwinianes de la desaparició de les espècies febles i la supervivència de les més fortes, que ell aplica als idiomes. Els Decrets de Nova Planta van significar que, amb el sabre a la mà, als Països Catalans s'imposava obligatòriament el castellà i es prohibia l'ensenyament i l'ús públic del català, la publicació de llibres, etc. Van haver de passar 150 anys, fins a finals del segle passat, perquè aquestes lleis s'alleugerissin una mica, i més de 200 anys - els anys trenta d'aquest segle - fins que es permetessin algunes escoles catalanes, cosa que va durar deu anys amb prou feines.

L'article també ignora que durant la dictadura d'en Franco aquesta persecució encara va ésser més brutal i que, per citar només un parell d'exemples, fins el 1976 no va poder sortir el primer diari en català de la post-guerra i fins llavors no es va ensenyar el català a l'escola. Tot això passava mentre a Catalunya la població, degut sobretot a l'immigració de gent de parla castellana, en els últims cent anys havia augmentat del 6% al 16% del total d'Espanya.

Sembla increïble que malgrat el canvi democràtic a l'Estat Espanyol després de la mort de Franco, i la ànsia que ha tingut la gent de conèixer "la veritat" de la guerra civil espanyola - tema que ha generat cents de llibres durante els darrers vint anys - a Espanya, fora dels Països Catalans, no s'hagi parlat mai seriósament de les prohibicions i la persecució política que s'ha fet a la nostra llengua, ni durant la dictadura franquista ni abans.

Mentre a la resta de l'Estat Espanyol no s'obri aquesta "habitació de mals endreços" de la història peninsular, no es podrà parlar que ells han fet net de la dictadura franquista.○



Estocolm, 17 de novembre 1996

He llegit l'article "Biología e Idioma" publicat en la vostra revista. Voldria, amb la meua carta, aportar unes dades que donaran llum a les reflexions del senyor Rafael Zabaleta, el seu autor.

L'any 1906 el mallorquí Mossèn Maria Alcover va començar el diccionari català-valencià-balear. Va fer una crida a totes les classes socials per recollir el gran tresor lèxic i va rebre dos milions de fitxes de paraules d'arreu dels Països Catalans. La recopilació va ser una feina col·lectiva. El menorquí Francesc de B. Moll, amb ajuda del valencià Sanchis Guarner, acabà els deu volums del diccionari l'any 1962. Una joia per qualsevol que estimi els mots.

Actualment hi ha tres comunitats autònomes que tenen el català com a llengua oficial: Catalunya, les Balears i València, en aquesta darrera comunitat s'ha adoptat el nom de "valencià". Adoptar la llengua pròpia com a llengua oficial ha estat una decisió democràtica. La llengua de l'estat en aquests tres territoris és el castellà i això converteix tots els seus habitants en bilingües (hi ha gent que no està d'acord i parlen de vil·lingüisme)

Un llibre indispensable per conèixer l'actitud de l'estat espanyol i de l'estat francès envers del català és "La persecució política de la llengua catalana" Història de les mesures preses contra el seu ús des de la Nova Planta fins avui, de Francesc Ferrer i Gironès. Edicions 62, Barcelona, 1986, quarta edició. També han sortit llibres sobre el mateix tema, un d'ells explicant les campanyes del periòdic ABC, però just ara no en tinc els títols.

A hores d'ara la televisió espanyola internacional per cable només emet en la llengua castellana. Una televisió que paguem tots no té en compte els

catalans i els estudiants que han escollit la nostra llengua a Frankfurt, Uppsala, París, Amsterdam, etc. etc. etc. Ni un segon de programació en les altres llengües d'Espanya.

El Ministeri d'Educació permet que professors que desconeixen la llengua de les Balears puguin optar a places fins el 1998. Llavors resoldrà el Ministeri de Madrid les mesures a prendre. El procés de castellanització de la Ciutat de Mallorca durant aquests darrers quinze anys ha estat espectacular. Mallorca està sofrint el fenomen de "valencianització" (Pèrdua a les ciutats de l'idioma propi) Darrerament es parla si l'idioma del futur a l'illa no serà l'alemany.

L'agost del 1996 el senyor Valentín García Yebra, cesor de la Reial Acadèmia Espanyola, parlant de Puerto Rico (Estats Units o Amèrica Espanyola?) diu que a través de l'educació, els nens i els joves han d'aprendre que la llengua heretada dels avantpassats és el major valor cultural de l'illa. I aquí un llarg etcètera. Si voleu, puc seguir informant sobre la llengua que no em van deixar aprendre a l'escola a ca meua, a Menorca.

Ben cordialment.

Ramon Cavaller

---

## ÚLTIMA HORA:

Quan s'hagi rebut aquest Butlletí, ja s'haurà celebrat a l'Adventkyrkan, el concert d'advent que Les Quatre Barres ha organitzat i on El Centro Español d'Estocolm hi ha col·laborat.

Les afalagades crítiques que l'Ensemble VILLANCICOS ha obtingut per la interpretació exclusiva que fa del "Cancionero de Upsala", fan presumir que l'èxit del concert ja estigui assegurat.

# BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics  
"les quatre barres"



NÚM 59 ANY 1996

*Bon Nadal i Felicitat Any Nou*

